

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА: ОСОБЛИВІСТЬ І НЕОБХІДНІСТЬ

Основним завданням, покладеним на систему вищої освіти будь-якої країни, є підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних забезпечити конкурентні засади розвитку економіки країни. В реалізації цього завдання необхідним вбачається проведення науково-дослідницької роботи (далі — НДР). Дане питання стосується як викладача, так і студента.

На сучасному етапі розвитку системи вищої освіти НДР студентів є важливим компонентом професійної підготовки майбутніх фахівців. У цьому процесі безпосереднє сприяння має відбуватися з боку викладачів, у ході проведення ними відповідної НДР.

При визначенні основних засад науково-дослідницької роботи студентів слід виходити з її умовного поділу на аудиторну та поза-аудиторну (зверх-аудиторну). Під час аудиторної НДР студент має можливість не виходячи за рамки навчального процесу спробувати проявити себе не просто «завчивши» заделегіть подану викладачем інформацію, а проводячи власне, нехай і невеличке наукове дослідження. Зверх-аудиторна робота студента може стосуватися не всіх студентів, а найбільш зацікавлених, підготовлених. Завдання викладача в цьому процесі полягає в залученні більш широкого кола студентів до зверх-аудиторної НДР з метою надання студентам необхідної підтримки та заохочення їх до власної дослідницької роботи. Головне, що будь-яка науково-дослідницька робота студентів опирається на активну участь викладача в цьому процесі.

Ефективну науково-дослідницьку роботу студентів неможливо розглядати поза НДР викладачів, яку також доцільно розглядати по відношенню до навчального процесу. При цьому вплив НДР викладачів вбачається дещо ширше, через його значимість для: навчального процесу та можливості його вдосконалення з точки зору застосування інноваційних технологій; поглиблення курсу, який викладається; власної наукової роботи викладача.

Уся науково-методична та науково-дослідницька робота і викладачів, і студентів спрямована на формування необхідного рівня університетської освіти, яка могла б задовільнити вимогам сучасної інноваційної економіки до підготовки фахівців відповідного рівня.

Сафонова Л. Д., к.е.н.,
доцент кафедри фінансів

ІННОВАЦІЇ У БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ» НА МАГІСТЕРСЬКІЙ ПРОГРАМІ «ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

За існування України як незалежної держави, були запроваджені численні інновації у бюджетній сфері, основними із яких можна вважати: казначейську систему касового виконання Державного бюджету і місцевих бюджетів, програмно-цільовий метод при формуванні і виконанні бюджетів, середньострокове бюджетне планування, бюджетний аудит. Визначені інновації направлені на вдосконалення управління бюджетом і бюджетним процесом у державі. Всі ці питання є предметом вивчення прикладної дисципліни «Бюджетний менеджмент» на магістерській програмі «Державний фінансовий менеджмент». Її вивчення потребує поєднання глибоких знань теоретичних засад, нових наукових розробок у світі, законодавства та практичних аспектів. На перше місце при цьому виходить прикладна складова, яка дозволяє студентам ознайомитись із актуальними питаннями бюджетного менеджменту на конкретному етапі розвитку нашої держави та сприяє пошуку шляхів вирішення існуючих проблем. Тому всі зміни, які відбуваються у бюджетній сфері відповідно до світових досягнень і діючого законодавства, повинні своєчасно доводитись до студентів як при читанні лекцій, так і при проведенні семінарських занять та індивідуальних консультацій.

Проілюструємо це на конкретному прикладі. Основною бюджетною новацією Державного бюджету України 2012 року є оптимізація кількості бюджетних програм (з 884 у 2011 році до 540 у 2012 році) відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 квітня 2011 року №292-р «Питання оптимізації кількості бюджетних програм». Ця робота проводилась в трьох напрямках, а саме:

— шляхом об'єднання кількох бюджетних програм головного розпорядника бюджетних ко-

штів в одну програму (так, видатки на фінансову підтримку різних заходів в агропромисловому комплексі, які здійснювалися Міністерством аграрної політики та продовольства України за 12 окремими бюджетними програмами були об'єднані в одну бюджетну програму «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі» тощо);

— об'єднання бюджетних програм за галузевим принципом шляхом передачі іншим головним розпорядникам коштів відповідно до здійснюваних ними функцій (так, у рамках реалізації реформ в освітянській галузі МОНмолодьспорту передається 99 вищих навчальних закладів і 6 навчально-методичних установ державної форми власності);

— шляхом зменшення кількості головних розпорядників бюджетних коштів (з 96 у 2011 році до 87 у 2012 році).

Питання оптимізації кількості бюджетних програм відноситься до проблематики використання програмно-цільового методу при формуванні Державного бюджету України, яке розглядається у темі «Бюджетне планування в Україні» і за якою передбачено проведення тренінгу. При читанні лекційного матеріалу за вказаною темою викладач повинен наряду із світовими доробками у даній сфері окреслити актуальні питання щодо програмно-цільового методу при формуванні бюджету в Україні, зупинитись на новаціях і направити студентів на пошук проблемних аспектів та визначення шляхів їх вирішення. Студенти самостійно мають опрацювати законодавчі і нормативні документи (перелік основних документів надає викладач), які регламентують конкретну бюджетну новацію, ознайомитись із практичним аспектом новації (дає можливість виробнича практика у фінансових органах), визначити необхідність її введення, підготувати висновки та зазначити (або прорахувати) очікувані результати від запровадження зазначеної новації.

На мою думку, саме така схема застосування бюджетних інновацій при вивченні зазначеної дисципліни є запорукою успішного оволодіння студентами знань і умінь бюджетної роботи фахівця з державних фінансів.

*Сибірянська Ю.В., к.е.н., старший викладач
кафедра фінансів*

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ НА ПРИКЛАДІ ДИСЦИПЛІНИ «ПОДАТКОВА СИСТЕМА»

Вимоги до професійних умінь і навичок майбутніх фахівців зумовлюють необхідність застосування нових підходів і форм організації навчального процесу, широкого використання у практиці цілої системи різноманітних методів активізації навчання, а також комп'ютерних технологій.

З метою покращення якості навчального процесу, під час проведення практичних і семінарських занять з дисципліни «Податкова система» поряд із традиційними видами робіт і формами контролю (пілотне опитування, тестування, оперативні письмові контролю, усне фронтальне та індивідуальне опитування), використовуються різноманітні активні методи навчання, серед яких: ділові ігри, групові дискусії, розробка «інтелект-карт», тренінги, кейси, практичні ситуації. Частина тренінг-вправ передбачає застосування ігрових форм навчання, зокрема: тренінг-вправа «Опонент», «Турнір ерудитів», «Мозкова атака» тощо. Участь у них сприяє розвитку уміння аргументувати, переконувати, відстоювати свою позицію, усвідомлювати допущені помилки, неправильні судження тощо.

У ході вивчення дисципліни на практичних заняттях крім різноманітних завдань для закріплення базового матеріалу, формування навичок застосування основних положень Податкового законодавства при розв'язанні практичних ситуацій, заповнення податкової звітності, студентам пропонуються завдання, спрямовані на розвиток мислення, встановлення взаємозв'язків між новим матеріалом і знаннями, отриманими раніше, набуття умінь пошуку шляхів удосконалення діючого податкового законодавства.

Ділові ігри та групові дискусії сприяють поглибленню та закріпленню знань, отриманих студентами на лекціях і практичних заняттях, а також стимулюють до наукового пошуку. В їх основі лежить робота в «малих групах», що у процесі навчання сприяє участі кожного студента в дискусії, забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування, що важливо для майбутньої професійної діяльності. Під час ділових ігор кожен студент має змогу проявити свою ерудованість, оригінальність, відчувати свою значимість у командній роботі.

Одним із інноваційних методів роботи, що носить індивідуальний характер, можна вважати інтелект-карти («mind maps»). За їх допомогою можна представити будь-який процес або подію, думку та ідею в комплексній, систематизованій, графічній формі. Візуально, інтелект-карта являє собою систему понять і ідей, розташованих навколо зображеної в центрі ключової думки і пев-